

גליון א'
 אדר תשס"ד
 March 2001
 № 1

ק ש ר

קול שופר רבני אירופה
 יוצא לאור על ידי מרכז רבני אירופה – חב"ד ליובאוויטש

מה חדש?

טקס הכתרת הרב שמואל קוט כרבה הראשי של אסטוניה התקיים בימי החנוכה ושולב בחגיגת בית הכנסת החדש בטאלין. הטקס התקיים במעמד ראש ממשלת אסטוניה, שליח הרבי ללטיביה הקרובה, הרב מרדכי גלזמן, שרים, שגרירים וראשי הקהילות היהודיות במדינה.

"מאז מלחמת עולם השנייה היתה אסטוניה מדינה חסרת נשמה", אמר ראש הממשלה מרק לארד, "היום כשאנו חוגגים בגאון ובגאווה את פתיחת בית הכנסת החדש במרכז יהודי אסטוניה, אנו מחיים את כל העם האסטוני".

בימי י"א - י"ג שבט התקיים בבורנמוט כינוס השלוחים באנגליה.

במסגרת הכינוס שולב סימפוזיון מיוחד על עניני רבנות. בין הרעיונות שהועלו על שולחן הדיונים, הוצע למרכז רבני אירופה - חב"ד ליובאוויטש להקים "פורום" מיוחד באינטרנט שיהיה מיועד לרבני חב"ד ע"מ להדק הקשר ביניהם ובו יוכלו להחליף שו"ת, והצעות בעבודה"ק ועוד.

למעוניינים להרשם, מתבקשים לשלוח e-mail למשרדנו.

איבעיא להו

הגשת אוכל למי שיודע בו שלא יטול ידיו או שלא יברך

שאלה: האם מותר להגיש אוכל בפני אנשים שיודע בהם שלא יטלו ידיהם לפני אכילת לחם, ושלא יברכו ברכות הנהנין?

תשובה: פסק הרמ"א (או"ח סי' קסג ס"ב): ואסור להאכיל למי שלא נטל ידיו, משום "לפני עור לא תתן מכשול", וכ"ה בשו"ע אדה"ז שם. וכ"כ מרן המחבר לענין ברכות הנהנין (שם סי' קסט ס"ב): לא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך. (בשו"ע אדה"ז סי' קסט חסר).

במטרה להפצת היהדות:

בשו"ת מנחת שלמה (סי' לה, א) דן בדבר אורח חשוב, מחבב בני תורה, אבל משערים אשר לע"ע אם יבקשוהו ליטול ידיו ולברך, ייפגע וכו' ולאידך, כשיכבדוהו כראוי וכנימוס ייתכן שיתקרב יותר וכו'. מסקנתו שם הוא דמותר להגיש לפניו לאכול, כי אין בזה נתינת מכשול "אלא אדרבה, יש כאן הצלה ממכשול גדול מאד", בזה שמשדל אתו שלא יתרחק עוד, ומשדל לקרבו תחת כנפי השכינה.

סניף נוסף, ראה רשימת רבינו הצמח צדק בדין 'לפני עיור' (פסקי דינים בסופו), שבספק 'לפני עיור' יש להקל בתליי' כלשהי, ושם מיירי אף ב'לפני עיור' דאורייתא, וכ"ש בנדו"ד דמיירי במצות שהן מד"ס, שבמקום שרק אולי יברכו, אפשר לסמוך ע"ז.

ובכ"ז, כמובן, יש להשתדל לזרז אורחיו שאכן יטלו ידיהם ויברכו ברכות הנהנין, אם כדיבור בדרכי נועם, או עכ"פ ע"י שלט וכיוצא בו.

וכאשר מדובר באורח הבא לביתנו הפרטי, הרי בדרך כלל ראוי להרגיל בני המשפחה שיברכו את הברכה כולם יחד, אשר מלבד ענין החינוך שיש בזה הרי עי"ז יברך גם האורח. עוד אפשריות היא להרגיל שכולם יחד יענו אמן בקול. אלא שאם יעשה כן צריך להזהיר בני ביתו שיכוונו שלא לצאת ידי חובתם בענייתם אמן, כי אחרת שוב אין להם לברך ברכה בפני עצמן.

הנה בדבר מסעדה שבאים לשם קונים מסוג הנ"ל, כבר דנו כמה מגדולי הפוסקים להקל בזה - ראהשו"ת תורת חסד סי' ה', בית יצחק או"ח סי' כ"ט, מהרש"ם ח"ו סי' י"א, נלקטו בס' שערים מצויינים בהלכה (סי' מב ס"ק ד)

ובדבר הנתינה לעני בתורת צדקה, הנה במקרה של ספק כתב הרמ"א (סי' קסט"ט ס"ב) שיש מקילין אם נותן לעני בתורת צדקה. והטעם, כי אין להפקיע מצות צדקה בשביל חשש שמא לא יברך (משנ"ב שם). אכן גם שידוע בודאי שלא יברך, דעת הפרי מגדים שאם זה שאין העני מברך הוא משום אונסו, שאינו יודע לברך, "לא נפקע מצות צדקה בשביל זה" (הובא במשנ"ב סי' קסט ס"ק יא).

איסור הכניסה לאולם השייך לבית תפילתם

שאלה:

אצל כל יהודי ירא שמים הרי מופרך הדבר ליכנס לאולם התפילה של כנסי' וכיוצא בו. אך מה בדבר החצר השייך לכנסי', או אולם של בילוי השייך אלי', האם מותר ליכנס לשם עבור אירוע של חול, או אסור?

תשובה:

בדבר הכניסה לחצר של עבודה זרה מביא הרמ"א (יו"ד סי' קמט ס"ב) ב' דיעות, ודיעה הב' - והוא העיקר - שאסור ליכנס אל החצר, אם לא שהוא דרך מעבר למקום אחר. ונשאל הגאון ר"מ פיינשטיין (שו"ת אגרות משה או"ח ד', סי' מ סעיף כו) האם רשאים ילדים לשחק כדורגל באולם השייך לתפילה, והורה בפשיטות לאסור. (וע"ע שם יו"ד ח"ג סי' קכט סעיף ו, ובשו"ת יחיה דעת ח"ד סי' מה).

ואף בדבר מסגד, בית תפילה של הישמעאלים, מסיק בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ד סי' צא) דנחשב כבית ע"ז, וחילי' מדברי הר"ן (סנהדרין סא, ב ד"ה יכול). וכ"ש בכנסי' של נוצרים (למיניהם) שנחשב כעבודה זרה, וכפסק הרמב"ם (הל' מאכלות אסורות סוף פרק יא). וראה פירוש המשניות להרמב"ם (ע"ז פ"א), דמעיקר הדין הי' צריך לאסור לדור אף בכל העיר השייכת לאומה עובדי ע"ז, אלא שבזה אנו אנוסים כו', ע"ש. וא"כ אל ייפלא בעיניך ההרחקה מכל רשות השייך להם במיוחד.

הסעודה בפורים - ערב שבת

סעודת פורים זמנה ביום דוקא דכתיב "ימי משתה". ואף כי בדרך כלל נוהגים לערוך הסעודה לאחר תפילת מנחה (שו"ע או"ח תרצ"ה ב, וע"ש הטעם במג"א ה'), אבל כשחל פורים בעש"ק - כבשנה זו - כתב הרמ"א שם שיעשו הסעודה בשחרית משום כבוד שבת.

והיינו, שבנוסף על הבעי' של קביעת סעודה קודם תפלת המנחה (או"ח רל"ב ב'), הרי בע"ש יש גם בעי' שלא יוכל לקיים סעודת ליל שבת כראוי (ראה או"ח רמ"ט). וע"י עשית (או עכ"פ התחלת) הסעודה קודם חצות, יצא מידי כל חשש (וגם יוצאים אפילו לשיטת יחיד, הראב"ד בהלכות שבת פרק ל' הלכה ד' עיין בהגירסא בדפוס פרנקל).

ואם לא הספיק לסעוד קודם חצות, אזי יתפלל מנחה ואח"כ יאכל הסעודה (ראה רמ"א בסי' רל"ב ב'). ועדיין עליו להשתדל להתחיל הסעודה קודם שעה עשירית (דהיינו שנשארין עוד ג' שעות זמניות - מהנץ עד השקיעה - עד שקיעה, אדה"ז רמ"ט ז; יד אפרים תרצ"ב).

אכן אם גם זה לא הספיק, אעפ"כ יעשה הסעודה גם לאחר שעה עשירית. ואף אם אח"כ לא יוכל לקיים סעודת שבת בלילה, בראוי אין בכך כלום כיון שהיא ג"כ סעודת מצוה. ויראה להשלים מנין ג' סעודות ביום מחר (אדה"ז רמ"ט ו').

באם נמשכה הסעודה עד ביה"ש - ורוצה להמשיך באכילתו - חייב לקדש אז ע"י פריסת מפה וכו', כמבואר בשו"ע"ר או"ח סי' רע"א סי"א ואילך. וע"ש שבגלל הספק אי יכרך המוציא על הלחם משנה, ע"כ בעל נפש יימנע מלעשות כן.

מעשה שהיה

האדמו"ר מגור בעל 'חידושי הרי"ם' אמר פעם בסעודת פורים: "כשמתחילים לקרוא את המגילה, מתעוררת תמיהה על שמעסיקים אותנו בכל מיני סיפורים על איזה מלך פרסי. מספרים לנו על הסעודה שערך לציון שלוש שנים לשלטונו. אחר כך מספרים על המלכה ושתי שלא רצתה לבוא לפניו. אחר כך על כל הסדר שהיה כרוך בבחירת מלכה חדשה. ואנחנו עומדים ותוהים, מה לנו ולכל זה?"

"רק בשלב מאוחר מאוד בסיפור המגילה אנו מבינים פתאום שכל האירועים הקודמים היו חלק משרשת אחת שהולידה את נס פורים".

כשסיים הצדיק את דבריו השתתק לרגע, שקע בהרהורים, ואחר הזדקף ואמר: "כך יבוא המשיח. יקראו אירועים שונים ומשונים, ופתאום יבינו שהכל היה קשור לגאולה".

ביום חמישי ח' שבט התארחו ראשי 'ועידת רבני אירופה' לארוחת צהרים במשרדי 'מרכז רבני אירופה' - חב"ד ליובאוויטש'.

בפגישה נוכחו: הרב יוסף סיטרוק, הרב הראשי לצרפת ונשיא ועידת רבני אירופה, הרב משה רוז מירושלים מנהל הוועידה, הרב אבא דונר מזכיר הוועידה, הרב עזריאל חייקין הרב הראשי לבריטל וחבר במועצת המרכז, הרב אברהם גיגי רב ראשי בבריטל, הרבנים פינסאן וחדד מבריטל, הרב משה גרליק מנהל מרכז רבני אירופה ולוי מטוסוב מתאם פעולות המרכז.

הרב משה גרליק, קידם את האורחים בברכה חמה וקישר את בואם לבריטל לשם השתדלות עבור הכלל, עם המדובר בפרשת השבוע אודות השתדלות משרע"ה בלכתו אל פרעה.

הרב חייקין ציטט את הגמרא בסנהדרין: "כינסו צדיקים הנאה להם הנאה לעולם", ואמר ש"עאכו"כ שמתאספים מארגני כינוסים ש'הנאה להם והנאה לעולם".

הרב סיטרוק הביע דברי ברכה וחיוזק ובין השאר אמר: "אני שמח לראות רבנים צעירים ודינמיים, המארגנים יחד את רבני חב"ד באירופה ומסייעים להם, אני תומך בפעולתכם".

הפגישה הסתיימה בתפילת מנחה.